

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

М.З.Н.

Мала академія наук
України під егідою
ЮНЕСКО

Національний
технічний університет
ДНІПРОВСЬКА
ПОЛІТЕХНІКА
1899

Міністерство освіти і науки України
Національна академія наук України
Національний центр «Мала академія наук України»
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Київський національний університет
будівництва і архітектури
Національний університет «Запорізька політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Національний університет «Львівська політехніка»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**ХVІІІ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«АКАДЕМІЧНА Й УНІВЕРСИТЕТСЬКА
НАУКА: РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

09 – 12 грудня 2025 року
Полтава

2. Damasio, A. R. (1999). *The Feeling of what Happens: Body and Emotion in the Making of Consciousness*. Boston: Harcourt Brace.

3. Vass-Rhee, F. (2010). *Auditory Turn: William Forsythe's Vocal Choreography*. *Dance Chronicle*, 33 (3), 388-413. <https://doi.org/10.1080/01472526.2010.517495>

4. Горголь В. П. (2024). *Формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти [Дис. канд. пед. наук, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна Національної академії педагогічних наук України]*.

УДК 373.2.015.31:159.922.7

**ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Гришко О.І., к.пед. наук, доцент,

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
olhahryshko@nipp.edu.ua

Актуальність проблеми. Сучасні трансформації в освіті зумовлюють потребу у вихованні покоління, здатного критично мислити, шукати інформацію, розв'язувати проблеми та самостійно пізнавати навколишній світ. Одним із ключових завдань дошкільної освіти стає формування дослідницької компетентності – інтегральної якості, що забезпечує розвиток пізнавальної активності, уміння ставити запитання, висувати гіпотези, експериментувати та робити висновки. У дошкільному віці закладаються основи майбутньої наукової культури особистості, тому важливо створити умови, які стимулюють природну цікавість дітей та сприяють перетворенню її на усвідомлену дослідницьку діяльність.

Метою статті є теоретичне обґрунтування сутності дослідницької компетентності дітей дошкільного віку та педагогічних умов формування її у закладах дошкільної освіти.

Результати дослідження. Дослідницька компетентність дітей дошкільного віку розглядається як здатність дитини проявляти інтерес до пізнання, включатися в елементарний пошук інформації, здійснювати прості досліди, проводити спостереження та формулювати висновки на основі отриманих результатів [1]. Це інтегральне утворення, що поєднує декілька взаємопов'язаних компонентів. Мотиваційний компонент передбачає природну цікавість, інтерес до нового, бажання експериментувати й відкривати невідоме. Когнітивний компонент охоплює первинні знання й уявлення про властивості предметів, явища природи та способи роботи з різними матеріалами. Операційно-діяльнісний компонент включає уміння ставити запитання, висувати припущення, проводити прості досліди, користуватися елементарними інструментами (лупою, магнітом, вагами, природними матеріалами). Комунікативний компонент виявляється у здатності дитини описувати результати спостережень, висловлювати думки, обговорювати побачене з однолітками та дорослими. Рефлексивний компонент забезпечує усвідомлення результатів діяльності та вміння робити елементарні висновки [1].

Аналіз наукових джерел дозволяє узагальнити умови формування дослідницької компетентності в закладі дошкільної освіти: 1) предметно-просторове середовище: лабораторні куточки, міні-еколабораторії, набори для дослідів з різними матеріалами (вода, пісок, повітря, світло, рослини), інструменти для спостережень; 2) педагогічну підтримку: роль дорослого як фасилітатора, який стимулює пошуковий інтерес, ставить відкриті запитання, але не дає готових відповідей; 3) системність роботи: щоденні спостереження,

тематичні проекти, заняття з експериментування, екскурсії в природу; 4) безпечні умови: дотримання правил безпеки під час роботи з матеріалами [3].

Методи та форми організації дослідницької діяльності описують у своїх наукових доробках І. Козубовської, І. Товканець [2]. Для розвитку дослідницької компетентності застосовуються різні методи і форми роботи: спостереження (короткотривалі і довготривалі спостереження за змінами в природі, погодою, рослинами й тваринами), експериментування (досліди з водою, льодом, ґрунтом, повітрям, світлом, магнітами, що допомагають виявити властивості об'єктів), проблемні ситуації (створення умов, у яких дитина самостійно шукає відповідь (чому тоне або плаває предмет, чому тоне лід тощо)), проектна діяльність (реалізація міні-проектів («Моя рослина», «Таємниці повітря», «Як живе вода?»)), ігрові методи (сюжетно-рольові ігри на кшталт «Ми – дослідники», пізнавальні квести, екологічні ігри).

Вихователь у цьому процесі виступає організатором, партнером і наставником. Його основні завдання полягають у створенні стимулюючого освітнього середовища, використанні життєвих ситуацій як поштовху до досліджень, підтримці самостійності дітей у пошуку відповідей. Педагог має розвивати здатність ставити запитання, аргументувати припущення, формувати культуру спостереження та експериментування, організовувати індивідуальні й колективні дослідницькі проекти [3]. Вихователь може використовувати наступні приклади дослідницьких завдань для дошкільників: «Що тоне, а що плаває?», «Як рухається повітря?», «Чому тоне сніг?», «Що буде, якщо змінити умови росту рослини?», «Як утворюється тінь?», «Що приваблює магніт?» та ін. Такі завдання сприяють розвитку логічного мислення, уміння пояснювати результати та формулювати висновки. Наприкінці дошкільного віку дитина, яка активно залучалася до дослідницької діяльності, здатна проявляти стійку пізнавальну активність, самостійно ставити запитання та висувати гіпотези, проводити прості досліди, здійснювати спостереження, порівнювати та класифікувати об'єкти. Вона вміє робити елементарні висновки, презентувати результати своєї роботи, працювати в команді та взаємодіяти з іншими дітьми.

Висновки. Формування дослідницької компетентності у дітей дошкільного віку є важливим напрямом модернізації дошкільної освіти. Дослідницька діяльність сприяє комплексному розвитку дитини, формує основи наукового мислення, розвиває самостійність, креативність, уміння діяти в умовах невизначеності. Системна робота вихователя, створення розвивального середовища, використання різноманітних методів і форм стимулюють природну допитливість дітей та перетворюють її на стійку потребу пізнавати світ.

Література:

1. Бабюк, Т. Й. (2012). *Організація дослідницько-експериментальної діяльності дітей у природі.* ФОП Сисин О.В.
2. Козубовська, І., Товканець, О. (2021). *Розвиток дослідницької активності.*
3. *Norwegian Journal of development of the International Science*, 64, 36-46.
4. Швайко, Л. Л. (2009). *Експериментальна діяльність у ДНЗ.* «Основа».

УДК 378.147:796/799:613.8

**ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ**

Гулько Т.Ю.

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
tati_ribalko3107@ukr.net

Актуальність. У сучасних умовах реформування освіти та зростання соціального запиту на фахівців, здатних забезпечувати високий рівень фізичного розвитку та збереження